

Sygn. akt II CNP 21/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 8 października 2014r.
skargi Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji "W." Spółki Akcyjnej w W.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w P. z dnia 6 lutego 2012 r.,
sygn. akt II Ca (...)
wydanego w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji "W." Spółce Akcyjnej w W.
o odszkodowanie z tytułu wypadków komunikacyjnych,

**odmawia przyjęcia skargi i zasądza od pozwanego
Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji "W." Spółki Akcyjnej w
W. na rzecz powódki M. S. kwotę 600 (sześćset) zł tytułem
kosztów postępowania wywołanego skargą.**

UZASADNIENIE

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji W. S.A. w W. wniosło skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w P., oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w P.. Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanego Towarzystwa na rzecz powódki M. S. kwotę 9 500 zł z tytułu zwrotu kosztów postawienia nagrobka, jako podstawę prawną przyjmując art. 446 § 1 k.c. Sądy obu instancji nie zgodziły się z poglądem pozwanego, że dochodzone roszczenie osądzone już zostało we wcześniejszej sprawie o zwrot kosztów pogrzebu (w której powódka dochodziła zwrotu wydatków związanych ściśle z uroczystością pogrzebową), ponieważ świadczenie przewidziane w art. 446 § 1 k.c. stanowi jedną całość, zaś nagrobek ustawiony został w czasie trwania poprzedniego procesu i powinien być uwzględniony w orzeczeniu. Sądy uznały, że jest to przedmiotowo inne roszczenie.

W skardze pozwany wniósł o stwierdzenie niezgodności zaskarżonego wyroku z prawem i zarzucił naruszenie art. 366, art. 316 i art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 446 § 1 k.c. Podniósł, że wydany wyrok jest niezgodny z art. 199 § 1 pkt 2 i art. 446 § 1 k.c. i spowodował szkodę ponieważ pozwany musiał wypłacić powódce nienależne lecz zasądzone odszkodowania. Wyjaśnił, że nie dysponuje innymi środkami procesowymi, którymi mógłby podważyć to orzeczenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przewidziana w art. 424¹ i n. k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji nie jest kolejnym środkiem odwoławczym, lecz nadzwyczajną instytucją prawa procesowego wprowadzoną w celu umożliwienia stronom uzyskania prejudykatu koniecznego do dochodzenia od Skarbu Państwa odszkodowania na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego.

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy i co jednolicie przyjmowane jest w doktrynie, na gruncie powyższych przepisów użyte w nich pojęcie „ niezgodności z prawem” prawomocnego wyroku ma suwerenne i autonomiczne znaczenie zdeterminowane przez istotę władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej, a w szczególności przez przyznanie sądom szerokiego zakresu swobody przy wykładni i stosowaniu prawa. Powszechnie zatem przyjmuje się, że wyrokiem

niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. jest tylko orzeczenie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami orzecznictwymi lub wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni czy oczywiście niewłaściwego zastosowania przepisu prawa. Niezgodność z prawem w rozumieniu omawianego przepisu musi mieć zatem charakter kwalifikowany: elementarny i oczywisty. Jeżeli sąd nie wykracza rażąco poza granice przyznanej mu swobody orzecznictwej, to działa w ramach porządku prawnego, nawet jeżeli dokonał wykładni prawa odmiennej od przyjmowanej i wydane orzeczenie może być uznane za niezgodne z przepisami prawa. Takie uchybienie mogłoby być jedynie przedmiotem zaskarżenia na drodze zwykłych środków odwoławczych, nie jest jednak wystarczające do uznania wyroku za niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. i art. 417¹ § 2 k.c. (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 4 stycznia 2007 r. V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174, z dnia 13 grudnia 2005 r. II BP 3/05, nie publ. i z dnia 9 lutego 2010 r. I BU 9/09, nie publ.).

To swoiste rozumienie pojęcia niezgodności z prawem wyroku musi być także uwzględnione przy ocenie, na podstawie art. 424⁹ k.p.c., czy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna być przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, czy też - jako oczywiście bezzasadna - nie powinna zostać przyjęta. Uznać bowiem należy, że oczywiście bezzasadna, w rozumieniu powyższego przepisu, jest skarga, której zarzuty nie wskazują na opisane wyżej, kwalifikowane naruszenie prawa, lecz tylko na takie uchybienia sądu drugiej instancji, do których doszło w procesie normalnego wykonywania przez sąd przysługującej mu władzy sądowniczej, w granicach przyznanej mu swobody orzecznictwej, w ramach porządku prawnego. Takie uchybienia, nawet jeżeli naruszają poszczególne przepisy prawa, przy braku zarzutów wskazujących na kwalifikowaną obrazę prawa lub standardów orzecznictwowych demokratycznego państwa prawa - nie mogą stanowić skutecznej podstawy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, co w konsekwencji prowadzi do oceny, że taka skarga jest oczywiście bezzasadna, w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c.

Wniesioną przez stronę pozwaną skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należy uznać za bezzasadną.

Ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest stanowisko, że koszty pogrzebu w rozumieniu art. 446 § 1 k.p.c. obejmują zwrot kosztów związanych bezpośrednio z pogrzebem (np. przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu i in.), jak również zwrot wydatków, odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się: koszt postawienia nagrobka, wydatki na wieńce i kwiaty, koszty zakupu odzieży żałobnej i in. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2007 r., V CSK 459/06, nie publ.; z dnia 6 stycznia 1982 r., II CR 556/81, nie publ.; z dnia 22 stycznia 1981, II CR 600/81, nie publ.).

Ustabilizowany w orzecznictwie jest także pogląd, że zgodnie z art. 366 k.p.c. prawomocny wyrok sądu ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Innymi słowy, o wystąpieniu stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga nie tylko sama tożsamość stron, ale równocześnie tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Dopiero kumulacja wszystkich tych przesłanek przesądza o wystąpieniu powagi rzeczy osądzonej prowadzącej do nieważności postępowania. Nie zachodzi więc sytuacja tożsamości roszczenia w rozumieniu art. 379 pkt 3 k.p.c., gdy wprawdzie w obydwu sprawach o tym samym przedmiocie sporu występują te same strony, lecz różne są ich podstawy faktyczne i prawne. Granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej określa przedmiot rozstrzygnięcia i podstawa tego rozstrzygnięcia (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 r., III CZP 67/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 73; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 410/12, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 515/11, nie publ.).

Dopuszczalne jest dochodzenie roszczenia częściami. W okolicznościach niniejszej sprawy powódka dochodziła w drugim pozwie dalszej części roszczenia z art. 446 § 1 k.p.c. Koszty związane z wybudowaniem nagrobka nie były objęte postępowaniem prowadzonym w sprawie I C (...). W razie zaś prawomocnego uwzględnienia części roszczenia o spełnienie świadczenia z tego samego stosunku prawnego w procesie dotyczącym spełnienia dalszej reszty świadczenia sąd nie

może w tych samych okolicznościach prawnych i faktycznych orzec odmiennie o zasadzie odpowiedzialności pozwanego. Sprzeciwia się temu bowiem przepis art. 365 § 1 k.c., ustanawiający stan związania prawomocnym orzeczeniem nie tylko stron i sądu, który je wydał, lecz również innych sądów (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2014 r., nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., IV CSK 62/13, nie publ.).

W konkluzji wypada stwierdzić, że zaskarżone orzeczenie nie jest niezgodne z prawem i nie zostało wydane z naruszeniem art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., art. 365 § 1 k.p.c. i art. 446 § 1 k.c.

Z tych przyczyn należało uznać, że skarga jest bezzasadna, co, zgodnie z art. 424⁹ k.p.c., prowadziło do odmowy przyjęcia jej do rozpoznania.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.